

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-10-27

Ärendenummer SMF-2023-03821

Handläggare

Semsa Durmo

Telefon: 031-3655595

E-post: semsa.durmo@stadsmiljo.goteborg.se

Svar på uppdrag från stadsmiljönämnden gällande 24-timmarsgaranti mot klotter

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden förklarar uppdraget från stadsmiljönämnden gällande 24-timmarsgaranti mot klotter (SMN 2023-05-24, § 162 SMF-2023-03821) för fullgjort.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget 2021 Kommunfullmäktige (KF) Diarienummer 1672/20 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en 24-timmarsgaranti mot klotter. Stadsledningskontoret genomförde tillsammans med stadens förvaltningar och bolag en utredning av stadens befintliga arbete med klottersanering samt att alternativ presenterades för hur en klottergaranti kan utformas.

I enlighet med beslut i stadsmiljönämnden den 2023-05-24 fick förvaltningen i uppdrag att vidare redovisa förutsättningar och möjligheter som finns för att leva upp till uppdraget från kommunfullmäktige gällande garanti avseende klottersanering inom 24 timmar från att anmälan kommit in.

Göteborgs Stad har idag sex ramavtal för klottersanering som är bindande för stadens förvaltningar och bolag. Varje förvaltning och bolag ansvarar för sin användning av ramavtalet och Stadsmiljöförvaltningen ansvarar för samordning av klottersaneringen. Göteborgs Stad har varken skyldighet eller rättighet att ta bort klotter på ytor som inte tillhör staden.

Under 2022 utfördes nästan 10 000 saneringar i Göteborgs Stad, vilket motsvarar en yta på nästan 100 000 kvm. Kostnaden för saneringen landar på ca 4 mkr per år. Antal genomförda saneringar har inte förändrats sedan 2020.

Majoriteten av allt klotter saneras till följd av regelbunden tillsyn. Varje år genomförs ca 20 000 tillsynsärenden där sanerare går igenom olika utvalda objekt enligt fastställt intervall, för att se om klotter finns på objekten och i så fall sanera bort det. Utöver detta saneras ungefär 3000 klotterärenden genom extra avrop. Dessa tas idag bort inom 48 timmar efter beställning. Stötande klotter så som rasistiska och andra stötande budskap prioriteras och åtgärdas inom 2 timmar.

Förvaltningen eftersträvar att sanera inkomna klotterärenden inom 48 timmar genom ständiga förbättringar och effektivisering av interna arbetsprocesser och handläggningstider. Ett exempel på detta är att förvaltningen har en byggleddare som arbetar heltid med att samordna, utveckla samt administrera stadens klottersanering.

Utifrån genomförd utredning samt inhämtad erfarenhet från andra kommuner samt med hänsyn till de ekonomiska och miljömässiga effekterna rekommenderar inte Stadsmiljöförvaltningen införandet av 24-timmarsgaranti då de positiva effekterna av en 24-timmars klottergaranti inte överväger nackdelarna.

För utveckling av en kostnadseffektiv och sammanhållen stadenövergripande klottersaneringsprocess rekommendera förvaltningen i stället följande åtgärder:

- Fortsatt prioritering av stötande klotter.
- Utökad samverkan inom och mellan olika förvaltningar och bolag samt med externa aktörer genom exempelvis utveckling av gemensamma överenskommelser och avtal.
- Upprätta stadengemensamma samverkansforum för ökad dialog och samsyn.
- Utveckling av en gemensam process för klagomål och synpunkshantering för klottersanering.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Majoriteten av allt klotter saneras genom regelbunden tillsyn. Klotter som saneras genom extra avrop tas idag bort inom 48 timmar efter beställning. Stötande klotter så som rasistiska och andra stötande budskap prioriteras och åtgärdas inom 2 timmar. Utfallet av åtgärderna resulterar till ca 10 000 saneringar inom Göteborgs Stad. Kostnaderna för saneringen för 2023 och 2024 prognostiseras att landa på ca 4 mkr per år.

Ifall förvaltningen ska ha möjlighet att leva upp till uppdraget/förslag från Kommunfullmäktige krävs införandet av en sammanhållen stadensövergripande klottersaneringsprocess, alltså en centraliserad förflyttning av ansvar och budget för stadens klottersanering till en förvaltning. Åtgärden ställer krav på nya stadensgemensamma arbetssätt och nya avtal för att kunna sanera klotter inom 24 timmar. Bland annat behövs dygnet runt beredskap för att skyndsamt genomföra sanering enligt garantin. Utöver kostnader kopplade till förändringarna i stadens interna arbetssätt förutsätter garantin en succesiv förändring av ramavtalens kravställningar.

Åtgärderna skulle innebära tydliga ambitionshöjningar och därmed medföra en ökad årlig kostnad uppskattningsvis på 10 mkr. Ifall alternativet är aktuellt behöver ytterligare förutsättningar och kostnadsanalyser genomföras.

Bedömning ur ekologisk dimension

Klottersanering inom 24 timmar medför sämre förutsättningar att planera effektiva rutter för klottersanering, vilket bidrar till ökade transporter och utsläpp.

Bedömning ur social dimension

Miljöer med klotter kan upplevas som otrygga och kan lägga grunden för ytterligare skadegörelse. En väl fungerande klottersanering bidrar till ökad upplevd trygghet och trivsel i staden.

Bilagor

1.Uppdrag till kommunstyrelsen att vidta nödvändiga steg för att inför 24-timmarsgaranti avseende klottersaneringen, Diarienummer 1672/20

Ärendet

I enlighet med beslut från stadsmiljönämnden den 2023-05-24 fick förvaltningen i uppdrag att redovisa vilka förutsättningar och möjligheter som finns för att leva upp till uppdraget från kommunfullmäktige gällande klottersanering inom 24 timmar från det att anmälan kommit in. Förvaltningen får också i uppdrag att redovisa kostnadshistoriken kopplat till klottersaneringen samt hur kommunikationen sker från att ärendet kommit förvaltningen till känna, till dess att uppdraget är fullgjort och återkopplat till anmälaren.

Beskrivning av ärendet

I kommunfullmäktiges budget 2021 Kommunfullmäktige (KF) Diarienummer 1672/20 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en 24-timmarsgaranti mot klotter. Stadsledningskontoret genomförde tillsammans med stadens förvaltningar och bolag en utredning av stadens befintliga arbete med klottersanering samt att tre alternativ presenterades för hur en klottergaranti kan utformas.

I enlighet med beslut från stadsmiljönämnden den 2023-05-24 fick förvaltningen i uppdrag att redovisa förutsättningar och möjligheter som finns för att leva upp till uppdraget från kommunfullmäktige gällande klottersanering inom 24h från det att anmälan kommit in.

Stadsmiljöförvaltningens arbete med klottersanering

Göteborgs Stad har idag sex ramavtal för klottersanering som är bindande för stadens förvaltningar och bolag. Varje förvaltning och bolag ansvarar för sin användning av ramavtalet och Stadsmiljöförvaltningen ansvarar enbart för samordning av klottersaneringen. Göteborgs Stad har varken skyldighet eller rättighet att ta bort klotter på ytor som inte tillhör staden.

Majoriteten av allt klotter saneras till följd av regelbunden tillsyn. Varje år genomförs ca 20 000 tillsynsärenden där sanerare går igenom olika utvalda objekt enligt fastställt intervall, för att se om klotter finns på objekten och i så fall sanera bort det. Utöver detta saneras ungefär 3000 klotterärenden genom extra avrop. Dessa tas idag bort inom 48 timmar efter beställning. Stötande klotter så som rasistiska och andra stötande budskap prioriteras och åtgärdas inom 2 timmar.

Förvaltningen eftersträvar att sanera inkomna klotterärenden inom 48 timmar genom ständiga förbättringar och effektivisering av interna arbetsprocesser och handläggningstider. Ett exempel på detta är att förvaltningen har en byggledare som arbetar heltid med att samordna, utveckla samt administrera stadens klottersanering. All kontakt med entreprenörer som upphandlas via ramavtalet sker genom byggledaren. Ett separat telefonnummer samt e-postadress finns så att övriga förvaltningar och bolag har ett direktnummer och mail till byggledaren för vidare hantering och avrop hos berörd entreprenör som tecknat ramavtal för det aktuella området.

Handläggningsprocess

Ärenden kan komma in till stadens kännedom på olika sätt. Direkt till Stadsmiljöförvaltningen, kontaktcenter eller respektive bolag som ansvarar för fastigheter och övriga ytor. Sedan går anmälan vidare till ansvarig planeringsledare som utreder ifall respektive förvaltningen/bolag är intresserad av att sanera bort klottret. Under det här skedet ökar ledtiderna ifrån att anmälan är gjord då många olika aktörer är involverade samt att respektive har egna handläggningsrutiner. Någon återkoppling till anmälaren finns det inte möjlighet på grund av antalet ärenden som hanteras i dagsläget.

Stadens förvaltningar och bolag behöver utreda och finna gemensamma överenskommelser, rutiner och arbetssätt för att reducera handläggningstiderna för de synpunkter som inkommer.

Klottrets omfattning

Under 2022 sanerade Göteborgs Stad ca 100 000 kvadratmeter klotter, vilket motsvarar ytan av knappt 14 fullstora fotbollsplaner. Störst yta sanerades i område Söder och Väster. Flest antal saneringar genomfördes i Centrum och Majorna – Linné. Sammantaget utförs nästan 10 000 saneringar i Göteborgs Stad.

Kostnaderna för Göteborg Stads klottersanering 2022 landade på ca 3,2 mkr. Till följd av ökade indexregleringar prognostiseras ett utfall på ca 4,0 – 4,4 mkr för 2023 samt 2024. Den största delen av stadens kostnader för klottersanering avser den fasta tillsynen. Avropsdelen är rörlig och är beroende av antalet beställda arbeten. Cirka 80% av alla klottersaneringstillfällen genomförs inom ramen för den fasta tillsynsdelen, resterande cirka 20% utgörs av avrop.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet spelar en viktig roll i att minska mängden klotter i staden. God samverkan mellan berörda aktörer kan vara en framgångsfaktor. Klotter kan även förebyggas genom tekniska åtgärder såsom materialval, applicering av skyddande klotterskyddshinnor eller att låta grön växtlighet täcka klotterdrabbade ytor. Staden arbetar förebyggande med både sociala och tekniska åtgärder så som tillhandahållande av klotterplank och ytor som bjuder in till fritt konstnärligt uttryck i form av klotter eller graffitti i stadens offentliga rum.

Förvaltningens bedömning är dock att lagliga klotterplank och ytor bidrar till ökat klotter i närområdet, vilket ökar klottersaneringen i staden. Förvaltningen behöver fortsätta utreda mer effektiva metoder i förebyggande syfte.

Omvärldsbevakning, erfarenheter från andra kommuner i Sverige

Det finns ett fåtal svenska kommuner som har eller har haft någon form av 24-timmars klottergaranti, bland dessa kan nämnas Stockholm stad och Uppsala kommun.

Stockholm stad har sedan ett antal år tillbaka en 24-timmarsgaranti mot klotter. Garantin gäller enbart det klotter som staden får synpunkter på och omfattar endast kommunala fastigheter. Erfarenhet från Stockholm stad visar att 24-timmarsgarantin medför svårigheter att arbeta systematiskt och effektivt med klottersanering. Den planerade klottersaneringen som utförs områdesvis enligt planerade rutter får ofta prioriteras ned till förmån för extra avrop som behöver prioriteras inom 24 timmar. Det korta tidsspannet vid extra avrop ger inte förutsättningar för att planera ändamålsenliga rutter och medför att personalen som tar bort klotter lägger en större andel av sin arbetstid på transporter och mindre på klottersanering än vad som varit fallet vid en längre tidsfrist.

Uppsala kommun har tidigare haft en policy att ta bort klotter inom 24 timmar, vilken kommunen sedan ett antal år valt att frånga. Enligt den tidigare policyn genomfördes klottersanering inom 24 timmar från det att beställning gjorts. Den korta tidsfristen medförde en mindre effektiv klottersanering då akut anmälda ärenden återkommande fick prioriteras framför den systematiskt planerade tillsynen. Den korta tidsfristen begränsade möjligheterna till en god ruttplanering för klottersaneringspersonalen. De främsta anledningarna till att man valde att frånga 24-timmarspolicyn var att den var kostsam och medförde svårigheter att planera rutter och utföra en effektiv klottersanering.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Förvaltningen bedömer att i dagsläget är det svårt att efterleva kommunfullmäktiges garanti om 24-timmar klottersanering då ansvaret för klottersanering är fördelat på flera av stadens nämnder och bolag. Det finns även andra aktörer, exempelvis stat eller privata fastighetsägare, som har ett ansvar för klottersanering, vilket ytterligare adderar till mängden parter.

Ifall förvaltningen ska ha möjlighet att leva upp till uppdraget från Kommunfullmäktige krävs införandet av en sammanhållen stadensövergripande klottersaneringsprocess, alltså en centraliserad förflyttning av ansvar och budget av stadens klottersanering.

Utifrån genomförd utredning samt inhämtade erfarenhet från andra kommuner samt med hänsyn till de ekonomiska och miljömässiga effekterna rekommenderar inte Stadsmiljöförvaltningen införandet av 24-timmarsgaranti då de positiva effekterna av en 24-timmars klottergaranti inte överväger nackdelarna.

För utvecklingen av en kostnadseffektiv och sammanhållen stadenövergripande klottersaneringsprocess rekommenderar förvaltningen istället följande åtgärder:

- Fortsatt prioritering av stötande klotter.
- Utökad samverkan inom och mellan olika förvaltningar och bolag samt med externa aktörer genom exempelvis utveckling av gemensamma överenskommelser och avtal.
- Upprätta stadengemensamma samverkansforum för ökad dialog och samsyn.
- Utveckling av en gemensam process för klagomål och synpunktshantering för klottersanering.

Morgan Davidsson

Anders Ramsby

Avdelningschef drift och underhåll

Direktör